

DE TRIBUNE

Redactieadres:
D. J. WIJNKOOP, N. Prinsengracht 10
Amsterdam.

SOC. DEM. WEEKBLAD

Administratieadres:
J. C. CETON, Wijtenbachstraat 13
Amsterdam.

- VERSCHIJNT ELKEN ZATERDAG. -

Abonnementsprijs bij vooruitbetaling 40 cent per 3 md. Buitenland 65 cent. Losse nummers 3 cent.

Onder Redactie van:
J. C. CETON, W. v. RAVESTEIJN Jr. en D. J. WIJNKOOP.

Advertentiën.
Per regel . . . . . 10 cent
Bij abonnement speciaal tarief.

INHOUD: De held van Leeuwarden. — Hoe drie kwart in ons land woont. — Tweeërlei taktiek en tweeërlei takt. — Een Document. — Een woord van afscheid — De Kunst en het Proletariaat. — Uit de Vakbeweging: Her-verzekering. — Feuilleton: Het Historisch Materialisme voor arbeiders verklaard. — Economische kroniek.

De held van Leeuwarden.

De arbeiders zijn het natuurlijk nog niet vergeten, dat Generaal Sabron, onze tegenwoordige Minister van Oorlog, zoodra hij Minister werd, een Noodwet indiende, waarbij de 2200 man, die Van Rappard wel meende te kunnen missen op het blijvend gedeelte, weer werden opgeroepen. De heer Sabron had den heeren Kamerleden wijs gemaakt dat het land in gevaar kon komen, als men het bijna halve miljoen, dat dit stukje extra-militarisme kostte, hem niet toestond. Er zal wel geen Kamerlid geweest zijn die dit geloofde. Maar noodig zijn zulk soort argumenten natuurlijk, om den afgevaardigden, die anders misschien met de mond vol tanden zouden staan, als de kiezers hun het volgende jaar eens vroegen, waarvoor toch weer die verzwaring van persoonlijke en geldelijke lasten waren, het antwoord bij voorbaat in den mond te leggen. Terecht zeide de heer Patijn, die dezer dagen over dit zaakje bij de behandeling van de Oorlogsbegroting nog eens sprak, dat de *waarheid* omtrent het gebruik dier 2200 man wel geen invloed zou hebben gehad op het eind-oordeel van de Kamer. De Kamer zou de Noodwet natuurlijk toch hebben aangenomen, want — en dat zei de heer Patijn niet, al meende hij het misschien wel — dat Kamer-volk is eigenlijk maar stemvee, dat zich drijven laat, en zeker in zake militarisme, zooals de geschiktste zaak-waarnemers van het Kapitalisme, op het oogenblik Heemskerk en zijn lustige kornuiten het maar willen.

Wat de heer Patijn wel zei is, dat die 2200 man eigenlijk alleen noodig waren voor zakken-sjouwen en andere veredelende handlangers-diensten. Of eigenlijk: de heer P. zei het niet, maar hij vroeg het den Minister met zoo'n vraag, waarop je het antwoord van te voren al weet. En dan nam hij de gelegenheid meteen te baat om den Minister toe te voegen, dat de Raad van Defensie (Verdediging), zoo'n nieuwe oorlogs-instelling van Generaal Sabron, eigenlijk moest heeten: „Raad van Defensie van het leger tegen de Volksvertegenwoordiging.” Hetgeen in gewoon Hollandsch wil zeggen, dat de Raad van Defensie in werkelijkheid is ingesteld om Leger en Vloot, die noodige bescherming van het Kapitaal tegen den Arbeid, in Holland te onttrekken aan een tegenwoordige of toekomstige controle van een mogelijk democratisch Parlement. In één woord die meneer Patijn was niet mis dien dag, zooals hij trouwens veel meer rake dingen zegt.

Evenwel op die rake dingen, die burgerlijke afgevaardigden wel eens kunnen eruit gooien als ze in de oppositie zijn of willen zijn, kan men niet te veel staat maken. Dat wisten de arbeiders nu wel, maar de heer Thomson, ook al een liberale grootheid, die langen tijd heel radikaal deed, was van oordeel dat het den volke nog maar weer eens getoond moest worden. Hij vond blijkbaar, dat hij nu 2½ jaar lang genoeg in de oppositie was, om zijn *radikale* Friesche

vrienden te voldoen en dat hij nu eens wat voor zijn meer *behoudende* Friesche kiezers moet gaan over hebben, om zich als geschikt afgevaardigde het volgend jaar opnieuw aan gansch de liberale bent van Leeuwarden te kunnen voorstellen. In alle geval, en onze Friesche partijgenooten zullen het zeker evenmin vergeten als 's Heeren Thomsons Kommittenten, de heer Thomson redde het reactionaire Ministertje al vóór hij zichzelf kon redden. Hij gaf een boel cijfers, waaruit geen mensch wijs kon worden en ook niet behoefde wijs te worden, evenmin als voor en na uit de verklaringen van het sabelmannetje Sabron. Ze dienden toch alleen maar om den afgevaardigden te doen zien, dat de grens-garnizoenen nu eerst behoorlijk versterkt konden worden, en de o zoo radikale Thomson versterkte zoo het van Sabron (wat een mooie naam toch voor zoo'n oorlogsman!) afkomstige legende-tje, als zou zonder die 2200 man het „vaderland” zoo maar pardoos in gevaar zijn.

Wat de heer Sabron den heer Patijn geantwoord heeft dat **schengen onze lezers ons wel. Het zij hun genoeg te weten, dat de reactionaire Sabron in navolging van den „radikalen” Thomson (maar niet zò erg als deze) met cijfers goochelde, en dat ten slotte de heer Patijn in de zaak gelijk kreeg.** Zelfs het *Handelsblad* en andere konservatieve bladen moeten erkennen, dat de 2200 man vermoedelijk *geheel* dienen voor zakken sjouwen. Aan dat vermaak wordt dus in Nederland een half miljoen ten koste gelegd, en weer duizenden arbeiders aan den arbeid onttrokken!

En het eens zoo radikale heertje van Leeuwarden werd ineens zò ministerieel, dat hij zelfs de instellingen van dien Raad van Defensie (die notabene *tegen* het Parlement bedoeld is) lofwaardig en onschuldig vond. Enfin, gelukkig voor ons, heeft ook deze „burgerlijke demokraat” bijtijds zijn waren aard vertoond. WP.

Hoe drie kwart in ons land woont.

Er is indertijd een boek verschenen van de Sociaal Technische vereeniging van democratische ingenieurs en architecten, dat een uitstekend overzicht gaf van aantallen woningen en dichtheid der bezetting van inwoners.

Een beeld van den toestand geeft het in zoo treffende cijfers, dat het inderdaad der moeite loont, enkele der gegevens te verwerken en te vermelden.

Over den aard der slaappleatsen, toevoer van licht en lucht, over het al of niet voorradig zijn van goed drinkwater, loozingskanalen en dergelijke meer bevat het geen gegevens, doch het materiaal demonstreert toch zòó treffend, het geeft zòó een voorstelling van den in-rotten toestand op woninggebied, dat men al zeer verstockt reactionair moet zijn om niet met overtuiging te constateren, dat ons volk van Nederland schromelijk lijden moet onder het tekort aan licht, lucht en woningruimte.

Nemen wij aan, de steden en het platteland doorengerekend, dat een woning met 3 vertrekken, zonder iets van den aard dier vertrekken zelf te zeggen, een slechte woning is, of althans niet genoeg ruimte voor een gezin biedt dan leeft een groot deel der bevolking slecht en nog onder dat peil.

Wanneer men verder weet, dat bij de woningstatistiek een keuken en een alcoof, een slaappleats op 'n zolder, of 'n ander afgesloten ruimte voor slaappleats tot vertrekken worden gerekend, dan begrijpt men dat

wat in de statistiek is opgenomen als een woning met 3 vertrekken de grens van het middelmatige nog lang niet bereikt heeft.

Welnu, niet minder dan 3601388 personen of ongeveer 73 procent woont in woningen met 3 of minder dan 3 vertrekken, terwijl het totaal der vertrekken in die woningen 1550796 is, zoodat de gemiddelde bezetting van elk vertrek, de keuken, de zolderkamer, het alcoof medegerekend, 2-3 personen is.

Voor de verschillende provincies geven wij enkele cijfers.

Zuid-Holland. Bevolking 1116414, hiervan woont in woningen met 3 en minder dan 3 vertrekken 806670 personen of 72½ %.

Provincie	Bevolking	Woningen met 3 of minder dan 3 vertrekken	%
Zeeland	214191	169402	79 %
Noord-Holland	942221	656281	70 %
Utrecht	244095	166435	68 %
Noord-Brabant	530177	373325	70½ %
Gelderland	559595	393997	71½ %
Limburg	267149	117692	44 %
Friesland	324787	294828	90½ %
Overijssel	324063	250942	77½ %
Groningen	286472	243259	85 %
Drenthe	139065	128657	93 %

En nu eenige gegevens over de woningen en het aantal menschen, dat er in gehuisvest wordt.

(Men lette vooral op de reeds gegeven definitie van kamers en vertrekken bij de woningstatistiek.)

PROVINCIEËN:	Een-kamer woningen, waarin 5 tot meer dan 6 pers. wonen:	Twee-kamer woningen, waarin 7 tot meer dan 12 pers. wonen:	Drie-kamer woningen, waarin 10 tot meer dan 18 pers. wonen:
Zuid-Holland	19084	16274	2041
Zeeland	5323	3419	425
Noord-Holland	12062	11824	1598
Utrecht	3259	3593	480
Noord-Brabant	6616	7121	1161
Gelderland	10591	8428	1023
Limburg	1218	1894	380
Friesland	24926	3050	272
Overijssel	11571	5172	474
Groningen	13023	3141	278
Drenthe	9272	1715	139

De groote en middelmatig groote steden hebben een groot procent één-kamer-bewoners. De meeste steden meer dan Amsterdam. Amsterdam heeft 13½ procent één-kamer-bewoners. (Lees: bewoners van één krot.)

Men verlieze evenwel niet uit het oog dat de 2- en 3-kamer bewoners ook slecht gehuisvest zijn, en een groot deel der bevolking uitmaken.

Wij nemen echter, als type het minimum van een woning: één hok.

Wij verkrijgen dan getallen, die boekdeelen spreken van woningellende.

Beter hebben het Leiden met 10 %, Den Haag met 13 % en Utrecht 12½ %.

Slechter dan Amsterdam de volgende steden Rotterdam 16 %, 's Hertogenbosch 17 %, Breda 14½ %, Zutphen 18 %, Maastricht 22½ %, Deventer en Zwolle 17½ %, Groningen 30½ % en Leeuwarden 46 %.

Men ziet dus hoe ingekankerd slecht de volkshuisvesting in ons land is.

Ongetwijfeld is ook hier, als bij zoovele vraagstukken van sociaal belang, de zaak weer zòó, dat het slecht gehuisvest proletariaat zoo moeilijk voor de vakbeweging en de sociaal-democratie kan worden gewonnen en dat omdat dit zoo moeilijk is, hun toestand zoo slecht blijft, want alleen organisatie en verzet der betrokkenen kan het kapitalisme tot verbeteringen noodzaken.

Er heerscht in onze beweging nog wel eens de meening, dat in die krotten geen arbeiders wonen, die voor de vakbeweging dienen gewonnen te worden, die in laatste instantie als ongeschoolde proletariërs bij de

Herverzekering.

Een onzer vakbladen „De Timmerman” bevatte onlangs blijkbaar van de hand van Mr. E. M. Meijers, doch ongeteekend een artikel over herverzekering, een onderwerp waarover doorgenoemden heer ook werd geschreven in het „Sociaal Weekblad”. Hoe verkeerd 't is van een redactie van een arbeidersvakblad dergelijk burgerlijk geschrijf aan zijn lezers voor te zetten, is duidelijk.

Voor den redacteur van 't „Sociaal Weekblad” is natuurlijk de klassenstrijd niet 't levensprinciep van de vakvereniging. Hij erkent slechts haar waarde, in zoverre als ze door voorzorgen voor haar leden te treffen in tijden van werkloosheid ziekte e. d., dien strijd temptert. De voornaamste taak der vrijzinnige democratie als onderdeel der bourgeoisie is te trachten de klasse-tegenstellingen voor de arbeiders zooveel mogelijk te verdoezelen, voor zoover dit mogelijk is de scherpe kanten van 't kapitalistisch productie-systeem te verbergen en in enkele gevallen, waar dat zonder te groote kosten kan, te verzachten. En dat alles in de onbewuste hoop, dat zoo min mogelijk arbeiders de aard van eigen strijd duidelijk voor oogen zal staan.

Werkloozenkassen zijn dan ook reeds jarenlang een onderwerp van dankbare oplettenheid voor hen geweest. En de gemeente Amsterdam heeft door de zwakheid der vakbeweging ter plaatse het Gentsche stelsel kunnen aanvaarden, omdat 't slechts weinig kosten medebracht en onwillekeurig den indruk wekt als zoude daarmede voorzien zijn in de gevolgen van dit uit 't productiesysteem voortvloeiend euvel. De enkele procenten georganiseerden in Amsterdam, die daarmede geholpen worden zijn eenvoudig van zoo goed als geen invloed vergeleken bij den omvang dezer kwaal, die de geheele arbeidersmassa teistert.

Edoch, er dreigt voor 't gerustgestelde gemoed der vrijzinnig-democratische temperaars een groot gevaar. Luister slechts:

Hadden de vakverenigingen in Amsterdam dezen winter geen hulp gekregen van de Commissie uit de Burgerij, dan zou bij de meesten de werkloosheidskas reeds lang uitgeput wezen. Maar hoe zal het nu gaan, indien dit Burgercomité ophoudt te werken en de werkloosheid niet vermindert? En hoe moet het gaan in latere jaren wanneer ons land wederom door een groote werkloosheid geteisterd wordt en de burgerij niet geneigd zal zijn de kassen der vakverenigingen, gelijk thans ter hulp te komen?

Mr. Meijers heeft gezien, dat in tijden van crisis het werkloozenfonds van de vakvereniging niet in staat is te voldoen in den nood der leden; ze geven, zooals alle fondsen doen, slechts voor een betrekkelijk klein aantal weken per jaar uitkeering en eischen, als bijv. dat der timmerlieden een contributie van 1.4 cent per week alleen voor dit doel. Met een zekerheid, anders slechts Marxisten eigen, zou men zoo zeggen, weet hij tevens te vertellen, dat die crisissen terugkeeren en geeft als waarschijnlijkheid bovendien een scherper standpunt der kapitalistische klasse tegenover den daardoor ontstane nood der arbeiders.

Geen oogenblik denkt natuurlijk de schrijver van 't artikel in „De Timmerman” eraan 't kapitalisme voor de gevolgen verantwoordelijk te stellen, integendeel: „Een hulp als thans door particulieren geboden is, moet uitzondering blijven; zooveel mogelijk moeten de vakverenigingen uit eigen kracht zich weten te helpen.

Welzeker, daar zijn ze immers voor. Ze zijn in de oogen van dit vrijzinnige heerschap een prachtig instrument tot wegneming van de scherpe kantjes van het kapitalistische stelsel. Hij heeft dan ook 't middel natuurlijk reeds ontdekt.

op elkaar in de politiek werkt in op economie, zede of politiek, techniek op wetenschap en vice versa. Er bestaat wisselwerking, terugwerking, eigen leven van het eens opgebloeide geestelijk leven. Maar hun stuwkracht is de arbeid en de kanalen, waarin de geestelijke stroomen gaan, zijn de productie verhoudingen.

Ook de traditie is een macht, dikwijls een remmende. En het geheele proces, zagen wij, is een *menschelijk* proces, dat zich door menschen en tusschen menschen en in menschen voltrekt, dat wil dus zeggen *niet* een mechanisch. Wij hadden telkens de gelegenheid er op te wijzen, dat de grond van al het gebeuren de *menschelijke behoefte* is en de *menschelijke drift*. De drift tot zelfbehoud, de drift tot voortplanting, de sociale drift. Drift en behoefte dat zijn geen alleen-mechanische, dat zijn ook geestelijke, dat zijn levende dingen, het is *gevoel*, wat toch zeker niet platweg-mechanisch is. Niets is dommer, of verraderlijker, zagen wij, dan het historisch materialisme met het mechanisch materialisme te verwarren. De techniek zelf is niet alleen een mechanisch, ook een denkproces.

Wij zagen ook, dat het groote middel, waarvan zich de natuur bediende om het menschelijk denken te ontwikkelen is de strijd, in onzen tijd vooral de klassenstrijd. Wij zagen in talrijke voorbeelden, dat de zelfde techniek de klassen in verschillende productie- en eigendomsverhoudingen brengt en dat daardoor hun ideeën botsen; dat er

Een plan om de werkloosheidskassen der vakverenigingen door zulke slechte tijden heen te helpen, heb ik ontworpen.

Zoo luidt het verder als inleiding op zijn herverzekering.

Die herverzekering is bij slot van rekening niets anders dan een gemeenschappelijke reserve, die de gezamenlijke vereenigingen met werkloozenkassen zullen maken voor tijden van crisissen in 't bedrijf van één van die vakken. De schrijver verwacht ook daarbij wel steun van de gemeente. Wil de vakvereniging voor eigen steun dus dezelfde reserve behouden, dan zal ze de contributie natuurlijkerwijs moeten verhoogen.

Zoo komt zelfs een vrijzinnig-democraat ertoe de solidariteit van alle arbeiders te prediken, als hem dat in 't kapitalistische belang voordeelig schijnt. De gevolgen van de chronische werkloosheid worden weggenomen door 't werkloozenfonds van de vakvereniging, die van de crisis door de herverzekering. Klaar is Kees en we leven in de schoonste aller werelden.

't Spijt ons, den heer Meijers de schoone illusie, als zoude de herverzekering 't middel zijn tegen een crisis over de geheele wereld, te moeten ontnemen. Dat zou zelfs niet 't geval zijn voor de georganiseerden, die een dergelijke maatregel wilden treffen.

Meer en meer nu reeds en in de toekomst in steeds stijgende mate wordt een crisis in één bepaalde industrie een zeldzaamheid. De concentratie der bedrijven is reeds zoover gevorderd dat een wereldcrisis reeds onmiddellijk ingrijpt in alle of bijna alle takken van 't kapitalistisch productiesysteem. En 't maken van eene gemeenschappelijke reserve voor een crisis die toch allen of bijna allen in sterke mate zal treffen, heeft geen zin. Als de vakvereniging dit in haar belang noodzakelijk acht, kan zijn de contributie verhoogen.

We zeggen uitdrukkelijk: in haar belang, want met 't belang, dat 't kapitalisme heeft bij de zorg der vakvereniging voor werklooze leden, heeft dit niets uitstaande.

Wanneer wij in onzen vakbondkassen in 't leven roepen, dan doen wij dit, terwille van onzen strijd tegen het patronaat. En vooral onze werkloozenkas heeft dit uitdrukkelijke doel. Niets zou 't patronaat liever zijn dan een uitgeputte en niet tot strijd in staat zijnde vakbond, waarvan de leden alle weerstandsvermogen door gebrek aan dergelijke kassen misten. Geen schooner gelegenheid om de loonen te drukken en de vakbond geheel machteloos te maken dan onder deze omstandigheden. Dat de vakvereniging in tijden van werkloosheid haar loonstandaard kan handhaven, dankt ze aan deze kassen, ook dat ze in tijden van crisis niet geheel haar macht verliest, al staat ze ook in zeer vele gevallen dan bijna machteloos.

Waar 't echter den schijn aanneemt, alsof deze „herverzekering” de gevolgen van de crisis voor de vakvereniging zou kunnen voorkomen, daar is 't noodzakelijk erop te wijzen, dat het een misdaad zou zijn, dit den arbeiders voor te spiegelen. Die gevolgen voor de arbeidersmassa weg te nemen, is in onze kapitalistische maatschappij niet mogelijk, zonder haar grondslagen aan te tasten, is zelfs onmogelijk voor 't georganiseerde proletariaat, al zal 't den nood eenigermate verminderen.

Geheele wegneming der gevolgen is slechts mogelijk bij geheele wegneming der oorzaken, dat is: bij verandering van 't kapitalistisch in een socialistisch productiesysteem. C.

tusschen hen een strijd om het eigendom ontstaat en daarmee tegelijk een ideeële strijd over recht, politiek, godsdienst, etc. Dat de materiele zegepraal eener klasse tegelijk de zegepraal harer ideeën is.

Dat alles zagen wij, en wij kunnen er nu, meenen wij, veilig de slotsom uit trekken, dat het denken iets voortdurend wisselends is, dat het denken aldoor in beweging is en dat eeuwige waarheden op al deze gebieden, die wij behandelden, niet bestaan, dat het eenige eeuwige, absolute, *daar de verandering, de ontwikkeling is.* En dat is ook juist dat algemeene, die groote waarheid, die wij in den aanvang zeiden, dat, al zouden wij er niet speciaal over handelen, toch wel uit ons betoog aan den dag zou komen. De lezer ziet zeker wel, dat wij dat resultaat niet als vooropgezet dogma hebben gegeven, maar als een besluit uit feiten, uit de gewone historische ervaring.

b. De kracht der waarheid.

Maar wij hebben deze beschouwingen geenszins gegeven, om de arbeiders tot *filosofen* te maken. Dat de lezer ziet, dat de geest evenals alle dingen, een *wordend*, geen absoluut ding is, dat is waardevol, het kan, ook als wijsgeerige waarheid, een beste uitwerking in zijn geest hebben, het is toch maar een nevenresultaat.

Ons bedoelen ging op iets anders, wij wilden de arbeiders tot *strijders* maken. En tot overwinnaars.

De crisis.

Wanneer men den oogenblikkelijken toestand beoordeelen wil naar de argumenten diergenen, die voor een jaar nog elk gevaar voor een sterke afname van werk loochenden, dan moet men zeggen: laat alle hoop varen! Zooals men weet, handelde 't toen slechts om een „storing in 't circulatieproces van 't geld”, ontstaan door speculaties in de Vereenigde Staten. 't Zou spoedig zich wel weer herstellen. Als de paniek in Amerika, als de „runs” naar de banken maar ophielden, dan zou de geldmarkt zich wel weer herstellen en 't productieproces zijn gewonen gang gaan. Zoo troostten ons kapitalistische bladen en optimistische arbeiderspers. Lang wachtte men op een verbetering van de geldmarkt, die een toestand doormaakte sinds 1870 niet gezien. En ten spijt aan alle voorspellingen ontstond in Amerika de industriele crisis.

De daling van 't disconto behoort reeds weer geruimen tijd tot 't verleden, de industriele opbloei blijft echter hardnekkig uit, ondanks de verdwijning der geldcrisis. De groote trusts in grondstoffen hebben hun productie beperkt. Bijna zonder uitzondering staat de productie in alle industriestaten in 't teeken der beperking en vermindering. Een nieuwe productie ontwikkelt zich nergens, doordat overal een gevoel van onzekerheid is, waarbij nog de vrees komt om internationale complicaties in Europa.

De industriele crisis in Amerika is niet „aan 't verlopen”, zooals de kapitalistische pers schrijft, ze is nog „in vollen bloei.” Ja haar werking is in den laatsten tijd sterker voelbaar dan in de eerste maanden. Het krediet is uitgeput, 't gespaarde opgeteerd. Een onderzoek van 't schoolbestuur van New-York heeft gewezen op een buitengewoon slechte gezondheidstoestand bij de kinderen der volksscholen. Ze acht de oorzaak daarvan: te weinig voedsel. De kleedingindustrie ligt nog voor een zeer groot deel geheel stil, 't overgrootste deel der arbeiders werken slechts een paar dagen per week, duizenden in 't geheel niet. En 't stilliggen van ~~dit bedrijf, dat zich over 't geheele land uitstrekt~~ is 't zekerste bewijs voor den slechten toestand, omdat de arbeiders de groote afnemers zijn.

't Deposito om de New-Yorker spaarbanken is in den laatsten tijd sterk verminderd; ofschoon daardoor de interest voor 't loopende half jaar verloren gaat. Deze deposito's betreffen bijna uitsluitend de spaarpenningen der arbeiders.

En dat 't in 't overige deel van 't land niet beter is dan in New-York blijkt uit de waarschuwingen in de vakpers om niet te vertrekken naar andere plaatsen omdat daar evenmin werk is. 400.000 spoorwegarbeiders zijn bij 't begin van de crisis ontslagen, en 't ontslag van meerderen gaat nog steeds door.

Voorloopig is noch in Amerika, noch in Europa 't eind van de crisis reeds aanstaande. C.

En als zij dit betoog aandachtig lezen, dan moeten zij hun innerlijke kracht hebben voelen groeien.

Want wat volgt uit onze leer en onze voorbeelden? Dit.

Dat, wanneer de techniek zóó verandert, dat zij een klasse van een onbeteekenende tot een machtige, van een slavin tot strijdster maakt, ook de ideeën van die klasse van onbeteekenend sterk, van slaafsch verheven moeten worden. En dat, als de techniek, die klasse ten slotte maakt tot overwinnaars, hare ideeën eindelijk ook de éénig-WARE moeten worden.

Dat is het, wat wij bedoelen, wij willen aan de arbeidersklasse het zelfvertrouwen geven, dat zij de *Waarheid* heeft, het zelfvertrouwen op haar geest.

(Slot volgt.)